

โครงการการพัฒนาแนวทางลดก๊าซเรือนกระจกระดับจังหวัด

หลักการและเหตุผล

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) ที่ผิดแปลกไปจากจุดสมดุลเป็นปัญหาทางสิ่งแวดล้อมที่สำคัญในปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อม สาเหตุหลักที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ คือ การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์ที่ก่อให้เกิดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Greenhouse Gases) สู่ชั้นบรรยากาศ เช่น การใช้พลังงานในครัวเรือน การใช้พลังงานในภาคธุรกิจการค้า การขนส่ง การจัดการของเสีย การใช้ปุ๋ยเคมี ในกิจกรรมการเกษตร ฯลฯ จากผลการสำรวจของสถาบันทรัพยากรโลก (World Resources Institute) พบว่าชุมชนเมืองปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของก๊าซเรือนกระจก จากการใช้พลังงานมากกว่า ร้อยละ ๗๐ ของปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์รวมของโลก*

“จังหวัด” เป็นหน่วยการปกครองส่วนภูมิภาคที่ใหญ่เป็นลำดับสองรองจากประเทศ และถือได้ว่าเป็นแหล่งที่มีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในปริมาณสูง อันเนื่องมาจากการขยายตัวของจำนวนประชากรและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของประชากรในพื้นที่ อาทิเช่น การใช้พลังงานในครัวเรือน ภาคธุรกิจการค้า การขนส่ง การจัดการของเสีย (ขยะมูลฝอยและน้ำเสีย) การใช้ปุ๋ยเคมีในกิจกรรมการเกษตร เป็นต้น ส่งผลให้มีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสู่ชั้นบรรยากาศเพิ่มมากขึ้น แม้ว่าจังหวัดจะเป็นภาคส่วนที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกในปริมาณสูง แต่ในขณะเดียวกันก็พบว่าเป็นแหล่งที่มีบทบาทสำคัญและมีศักยภาพในการลดก๊าซเรือนกระจกได้อย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ของประเทศไทย ภายใต้การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน มุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการลดก๊าซเรือนกระจกโดยการสนับสนุนการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ อีกทั้งรัฐบาลยังมีการกำหนดนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ ประสานเชื่อมโยงการทำงานระหว่างภาคส่วนต่างๆ เพื่อให้จังหวัดและกลุ่มจังหวัดสามารถบริหารงาน แก้ไขปัญหา พัฒนาพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับศักยภาพของจังหวัด

องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) หรือ อบก. ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องดังกล่าว โดยเฉพาะบริบทของการพัฒนาเมืองควบคู่กับการลดก๊าซเรือนกระจก นอกจากนี้ยังเล็งเห็นว่าจังหวัดมีบทบาทสำคัญเกี่ยวกับการลดปริมาณก๊าซเรือนกระจก จึงได้จัดทำโครงการ “การพัฒนาแนวทางลดก๊าซเรือนกระจกระดับจังหวัด” ขึ้นเพื่อสนับสนุนให้จังหวัดมีการรายงานข้อมูลก๊าซเรือนกระจก เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลของจังหวัด นอกจากนี้ยังมีการวิเคราะห์มาตรการที่เหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการลดปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่สอดคล้องกับบริบทของจังหวัด รวมถึงจัดทำแผนการลดก๊าซเรือนกระจกที่ครอบคลุมทุกภาคส่วน ของจังหวัด ซึ่ง อบก. ได้เริ่มดำเนินโครงการฯ ตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๕๙ จนถึงปัจจุบัน โดยมีจังหวัดที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน ๒๒ จังหวัด ได้แก่

- ปีงบประมาณ ๒๕๕๙ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร จังหวัดภูเก็ต
- ปีงบประมาณ ๒๕๖๐ ได้แก่ จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดสงขลา
- ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ ได้แก่ จังหวัดน่าน จังหวัดอุดรธานี จังหวัดสระบุรี และจังหวัดสมุทรปราการ

* World Resource Institute (WRI), 2014.

- ปีงบประมาณ ๒๕๖๒ ได้แก่ จังหวัดชลบุรี จังหวัดสระแก้ว และจังหวัดหนองคาย
- ปีงบประมาณ ๒๕๖๓ ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดอุทัยธานี จังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดนครราชสีมา
- ปีงบประมาณ ๒๕๖๔ ได้แก่ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดสุโขทัย จังหวัดนครปฐมจังหวัดชลบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดระยอง
- ปีงบประมาณ ๒๕๖๕ ได้แก่ จังหวัดแพร่ และจังหวัดกาญจนบุรี นอกจากนี้ยังได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุน International Climate Initiative (IKI) กระทรวงสิ่งแวดล้อม คุ้มครองธรรมชาติ และความปลอดภัยทางปรมาณู สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน อีก ๒ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดกระบี่

วัตถุประสงค์

- ๑) เพื่อให้จังหวัดทราบปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกภายในขอบเขตการปกครองของตนเอง
- ๒) เพื่อจัดทำชุดข้อมูลก๊าซเรือนกระจกจากการใช้และการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินเชิงพื้นที่ของจังหวัด
- ๓) เพื่อวิเคราะห์มาตรการในการลดก๊าซเรือนกระจกที่เหมาะสมกับบริบทของจังหวัด
- ๔) เพื่อพัฒนาแผนการลดก๊าซเรือนกระจกในระดับจังหวัด

ผลที่คาดว่าจะได้รับและกรณีนำไปใช้ประโยชน์

ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในระดับจังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถนำรายงานข้อมูลก๊าซเรือนกระจก และแผนการลดก๊าซเรือนกระจก ไปกำหนดเป็นนโยบาย แผน เป้าหมาย และแนวทางปฏิบัติ ในการลดก๊าซเรือนกระจก เพื่อมุ่งสู่การเป็นเมืองคาร์บอนต่ำ ตามนโยบายรัฐบาล

ระยะเวลาดำเนินงาน

๑๒ เดือน (ตุลาคม ๒๕๖๔ – กันยายน ๒๕๖๕)

ขอบเขต/ขั้นตอนการดำเนินงานเบื้องต้น

- สรรหาจังหวัดเพื่อเข้าร่วมโครงการ พร้อมเชิญชวนหน่วยงานเข้าร่วมเป็นเครือข่ายการดำเนินงานโครงการฯ
- เสนอให้จังหวัดมีการจัดตั้งคณะทำงานการพัฒนาแนวทางลดก๊าซเรือนกระจกของจังหวัด และจัดให้มีการประชุมเป็นระยะๆ ตลอดระยะเวลาโครงการ (ประมาณ ๓ ครั้ง) เพื่อติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงาน
- จัดอบรมพัฒนาศักยภาพให้กับผู้เกี่ยวข้องของจังหวัด เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำรายงานข้อมูลก๊าซเรือนกระจกระดับจังหวัด จำนวน ๑ ครั้งต่อจังหวัด
- การจัดทำรายงานข้อมูลก๊าซเรือนกระจก

- สำรองกิจกรรมหรือแหล่งที่ก่อให้เกิดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกภายในขอบเขตจังหวัดตามคำแนะนำในคู่มือ The Global Protocol for Community-Scale Greenhouse Gas Emission Inventories (GPC)
- ประเมินผลและจัดทำรายงานข้อมูลก๊าซเรือนกระจกระดับจังหวัด ตามคำแนะนำในคู่มือ The Global Protocol for Community-Scale Greenhouse Gas Emission Inventories (GPC) รวมทั้งคาดการณ์ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกระดับจังหวัดในกรณีปกติ จากปีฐาน (Base year) ไปจนถึงปี พ.ศ. ๒๕๗๓ (ค.ศ. ๒๐๓๐)
- พิจารณาและกำหนดเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกระดับจังหวัดเบื้องต้น
- การวิเคราะห์ศักยภาพในการลดก๊าซเรือนกระจก
 - วิเคราะห์มาตรการที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของจังหวัด โดยเป็นมาตรการที่สามารถเป็นไปได้ในการลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของจังหวัด เปรียบเทียบข้อดี-ข้อเสีย ด้านเทคนิค เศรษฐศาสตร์ บทบาทของเมืองและสิ่งแวดล้อม และคัดเลือกมาตรการที่เหมาะสม ๑ มาตรการ เพื่อนำมาจัดทำแผนปฏิบัติการลดก๊าซเรือนกระจกของจังหวัด
 - ทบทวนเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกของจังหวัด
 - จัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนได้เสียในจังหวัด ต่อมาตรการลดก๊าซเรือนกระจก
 - ประเมินความสามารถในการลดก๊าซเรือนกระจก ของมาตรการลดก๊าซเรือนกระจกทั้งหมดที่มีความเหมาะสมกับจังหวัด ตามระเบียบวิธีการลดก๊าซเรือนกระจกของโครงการ T-VER^๒ หรือ LESS^๓ เพื่อให้จังหวัดสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดในการเข้าร่วมโครงการ T-VER หรือ LESS ได้ (หากมาตรการใดไม่มีระเบียบวิธีการประเมินการลดก๊าซเรือนกระจกระบุในโครงการ T-VER หรือ LESS ให้พิจารณาระเบียบวิธีการประเมินการลดก๊าซเรือนกระจกที่เหมาะสมกับบริบทของจังหวัดและมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ)
- การจัดทำแผนการลดก๊าซเรือนกระจก
 - จัดทำแผนการลดก๊าซเรือนกระจกของจังหวัด
 - จัดประชุม สัมมนา เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้และคำปรึกษาให้กับผู้เกี่ยวข้องของจังหวัด เกี่ยวกับการจัดทำรายงานข้อมูลก๊าซเรือนกระจกระดับจังหวัด กิจกรรมและเทคโนโลยีที่จะนำมาลดก๊าซเรือนกระจกจำนวน ๑ ครั้งต่อจังหวัด
- จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินโครงการฯ

^๒ โครงการลดก๊าซเรือนกระจกภาคสมัครใจตามมาตรฐานของประเทศไทย (Thailand Voluntary Emission Reduction)

^๓ โครงการสนับสนุนกิจกรรมลดก๊าซเรือนกระจก (Low Emission Support Scheme)

ผลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่ผ่านมา

จังหวัด (ปีฐาน)	ปริมาณการปล่อย GHG		ประชากร		พื้นที่	GPP
	(Mt CO ₂ e)		ทะเบียนราษฎร (คน) ^(๑)	ประชากร (คน) ^(๒)	(ตร.กม.)	(ล้านบาท)
	BASIC	BASIC+	Basic+ tCO ₂ eq/คน	Basic+ tCO ₂ eq/คน	Basic+ (tCO ₂ eq/ตร.ม.)	Basic+ (tCO ₂ eq/GPP)
กรุงเทพมหานคร (๒๕๕๖)	๓๙.๘๕	๔๐.๗๙	๗.๑๗	๔.๓๑	๒๕,๙๙๗	๑๐.๕๐
จังหวัดสระบุรี (๒๕๕๘)	๕.๘๕	๒๗.๙๓	๔๓.๘๐	๓๗.๕๗	๗,๘๑๐	๑๓๗.๐๕
จังหวัดชลบุรี (๒๕๖๒)	๑๙.๕๕	๒๓.๐๐	๑๔.๗๖	๑๐.๓๒	๕,๒๗๒	๓๗.๒๔
จังหวัดระยอง (๒๕๖๒)	๑๖.๙๐	๒๑.๙๗	๒๙.๙๐	๒๑.๗๐	๖,๑๘๕	๔๒.๙๒
จังหวัดสมุทรปราการ (๒๕๕๘)	๘.๔๑	๑๐.๑๓	๗.๙๒	๕.๒๒	๑๐,๐๙๐	๑๔.๗๘
จังหวัดนครราชสีมา (๒๕๖๑)	๗.๓๗	๙.๐๘	๓.๕๓	๓.๓๑	๔๕๓	๕๘.๘๖
จังหวัดเชียงใหม่ (๒๕๖๑)	๔.๒๓	๖.๓๑	๓.๕๘	๓.๑๔	๓๑๔	๔๓.๗๘
จังหวัดสงขลา (๒๕๕๗)	๕.๒๔	๖.๒๒	๔.๔๔	๓.๘๓	๘๔๑	๒๗.๕๘
จังหวัดฉะเชิงเทรา (๒๕๖๒)	๕.๐๗	๕.๗๖	๘.๐๕	๗.๕๙	๑,๐๗๖	๒๐.๘๑
จังหวัดนนทบุรี (๒๕๕๗)	๕.๓๒	๕.๕๖	๔.๗๔	๓.๑๕	๘,๙๓๙	๒๐.๖๘
จังหวัดนครปฐม (๒๕๖๒)	๔.๙๘	๕.๗๗	๖.๒๗	๔.๙๑	๒,๕๐๐	๒๓.๐๙
จังหวัดสุรินทร์ (๒๕๖๒)	๑.๘๒	๓.๒๓	๒.๓๑	๒.๒๓	๓๙๘	๖๘.๑๐
จังหวัดอุดรธานี (๒๕๕๘)	๒.๒๒	๓.๑๔	๑.๙๙	๑.๗๕	๒๖๘	๓๑.๘๐
จังหวัดสุพรรณบุรี (๒๕๖๑)	๑.๗๕	๓.๑๔	๓.๗๐	๒.๖๒	๕๘๖	๖๑.๐๕
จังหวัดภูเก็ต (๒๕๕๖)	๒.๓๕	๒.๖๔	๗.๑๔	๓.๘๔	๔,๕๘๓	๑๙.๔๓
จังหวัดปทุมธานี (๒๕๕๘)	๐.๔๘	๒.๐๙	๔.๓๖	๓.๘๔	๑๘๒	๗๓.๑๘
จังหวัดกาฬสินธุ์ (๒๕๖๑)	๑.๐๓	๑.๘๒	๑.๘๕	๑.๖๖	๒๖๒	๔๙.๗๘
จังหวัดสุโขทัย (๒๕๖๒)	๐.๙๒	๑.๖๔	๒.๗๖	๒.๖๔	๒๔๙	๖๐.๕๗
จังหวัดสระแก้ว (๒๕๖๐)	๑.๐๒	๑.๕๔	๒.๗๔	๒.๔๑	๒๑๔	๓๔.๐๓
จังหวัดหนองคาย (๒๕๖๐)	๐.๖๘	๐.๙๗	๑.๘๖	๑.๖๒	๓๒๐	๒๔.๒๒
จังหวัดอุทัยธานี (๒๕๖๑)	๐.๔๔	๐.๗๗	๒.๓๔	๒.๐๗	๑๑๔	๕๔.๙๒
จังหวัดสตูล (๒๕๕๘)	๐.๔๓	๐.๕๑	๑.๖๑	๑.๔๒	๒๐๖	๑๖.๒๘